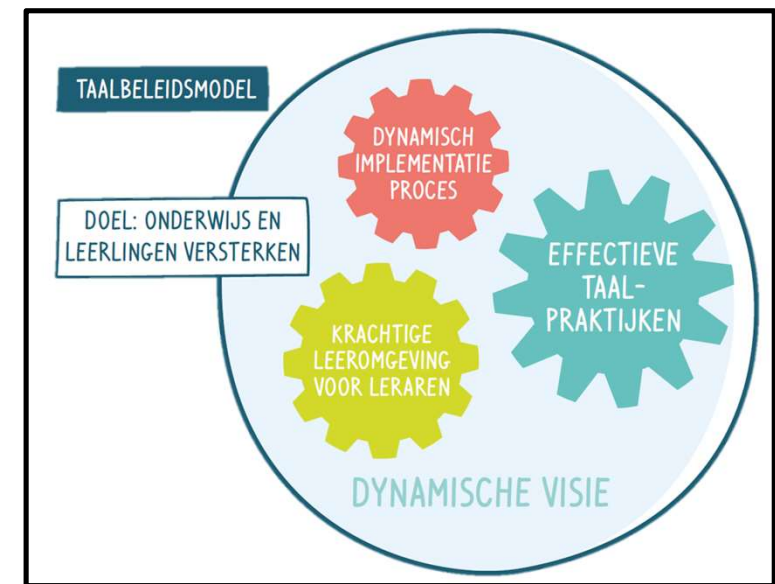

De 'wijze weg' naar een schoolgedragen traject

Tijd voor kwaliteit: een praktijkvoorbeeld

Inspiratiedag taalintegratietrajecten

isabelle.step@arteveldhs.be - ann.de.craene@sjcheijveld.be

INSPIRATIEDAG TAALINTEGRATIETRAJECTEN
6_05_2024

Programma

1. Welkom / wie zijn wij
2. Check-in
3. Korte voorstelling het project tijd voor kwaliteit
4. De wijze weg naar een gedragen taalintegratietraject op basisschool Heiveld
5. Enkele tips
6. Vragen/contact/bronnen

Check-in: Wat verwacht je van deze sessie? Wat is jouw ja/nee om hier te zijn?

Tijd voor “koaliteit”: waarom?

Taalrijk = kansrijk

- (KOALA-)taalscreening → hefboom voor kwaliteitsvol onderwijs
- Taalscreening, en wat erna?

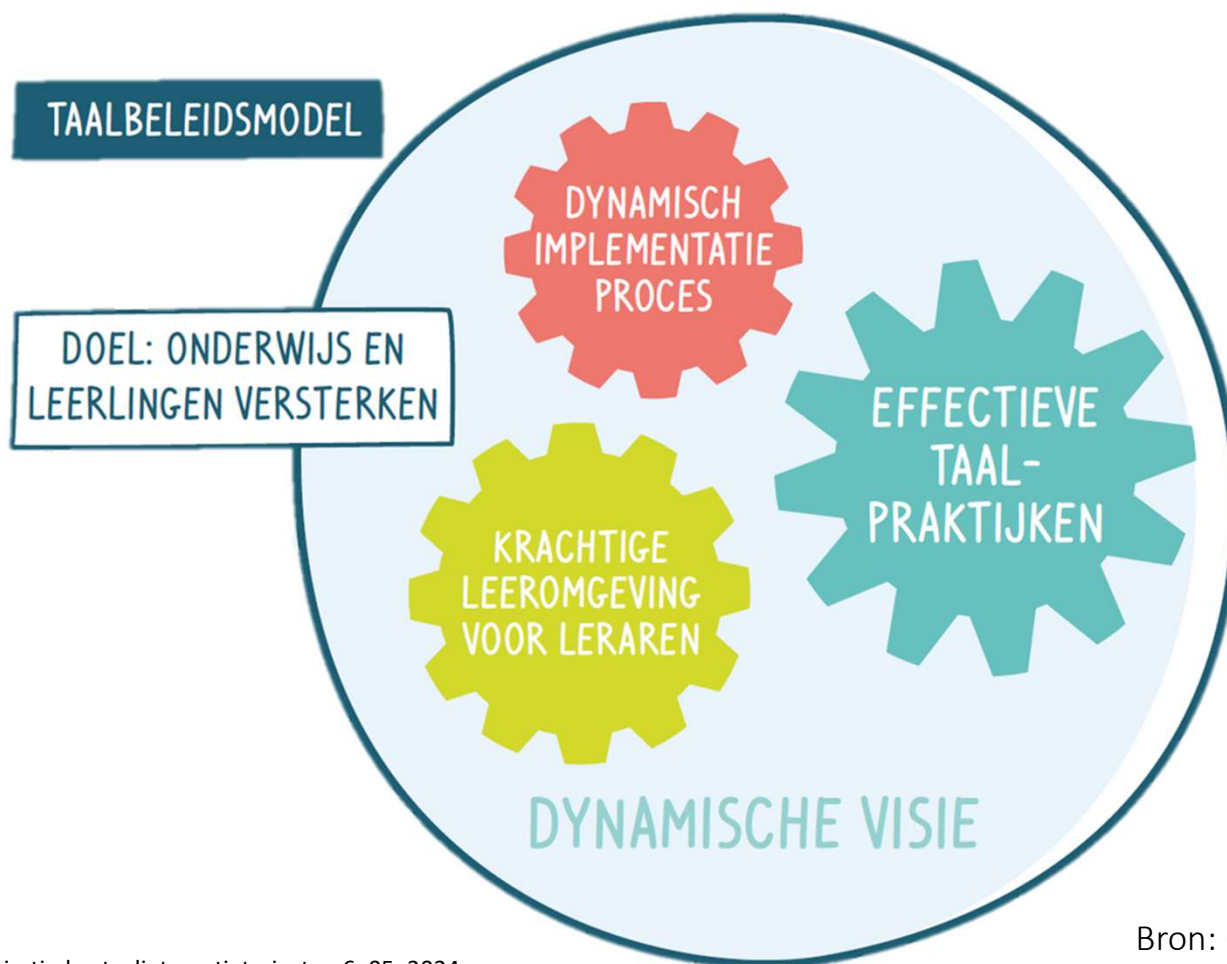
Taalsteun: effectieve taaltrajecten

- Logisch opgebouwd en duurzaam
- Krachtig taalbeleid en zorgbeleid

Schoolontwikkeling

- KOALA-taalscreening en taaltrajecten: > 3de kleuterklas
- Hoe wordt het een gedeeld verhaal van het volledige schoolteam?

Hoe komt taalbeleid tot stand?

De 'wijze weg' van basisschool Heiveld.

Een gedeeld verhaal van het team ... ...van dwang naar drang

'Van dwang naar drang'

**Een dynamisch taal- en
(voor)leesbeleid voor basisschool
Sint-Janscollege Heiveld**

Dwang

Werk aan de winkel

Een open jaarplanning waaruit variatie, gradatie en afstemming blijkt doorheen de kleuterschool is er niet.

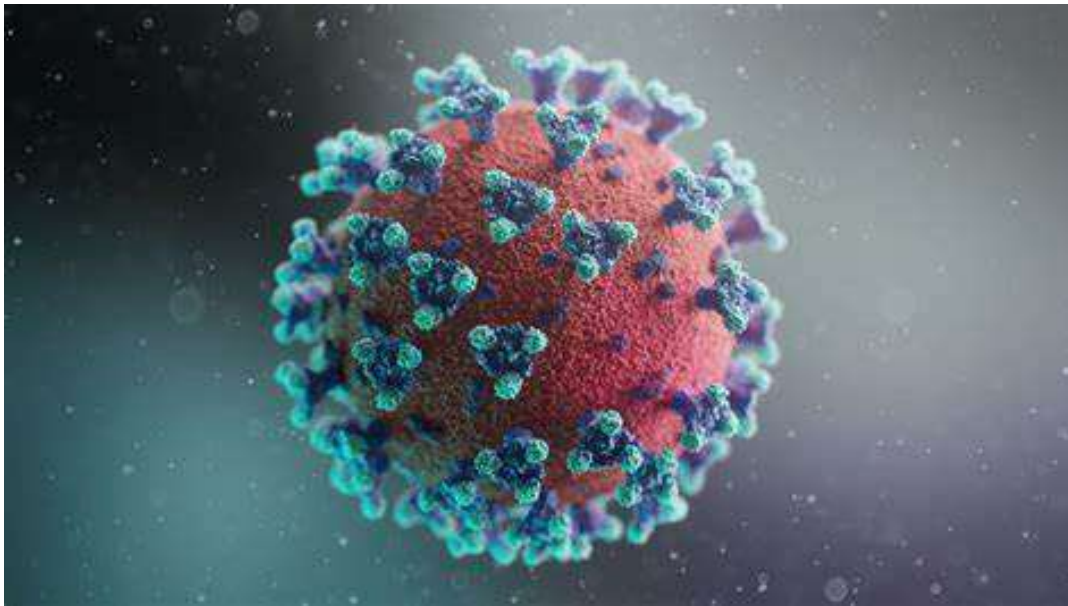
Het frequent collegiaal overleg resulteert op schoolniveau nog niet in een groeiend zicht op de graduele uitbouw van activiteiten binnen een aantal thema's of op de volledigheid en het evenwicht in het aanbod voor Nederlands en voor muzische vorming.

In de klassen zijn heel wat ontwikkelingsmaterialen. Het boekenaanbod blijft echter veelal beperkt tot de klassieke lees- en kijkboeken. Zelf aangemaakte boeken over voorbije activiteiten, voelboeken, uitvouwboeken, (klaseigen) fotoalbums, doeboeken, groeiboeken, puzzelboeken, doorkijkboeken, gevoelensboeken, draaiboeken, dagboeken, lappenboeken, grootformaatboeken, liedjesboeken, receptenboeken,... ontbreken veelal. Het etaleren van de boeken is niet altijd uitnodigend en de afstemming van het boekenaanbod in de boekenhoek op het lopende thema is eerder klasafhankelijk en niet steeds uitdagend om de kleuters te stimuleren om in de boeken te kijken en erover aan elkaar te vertellen.

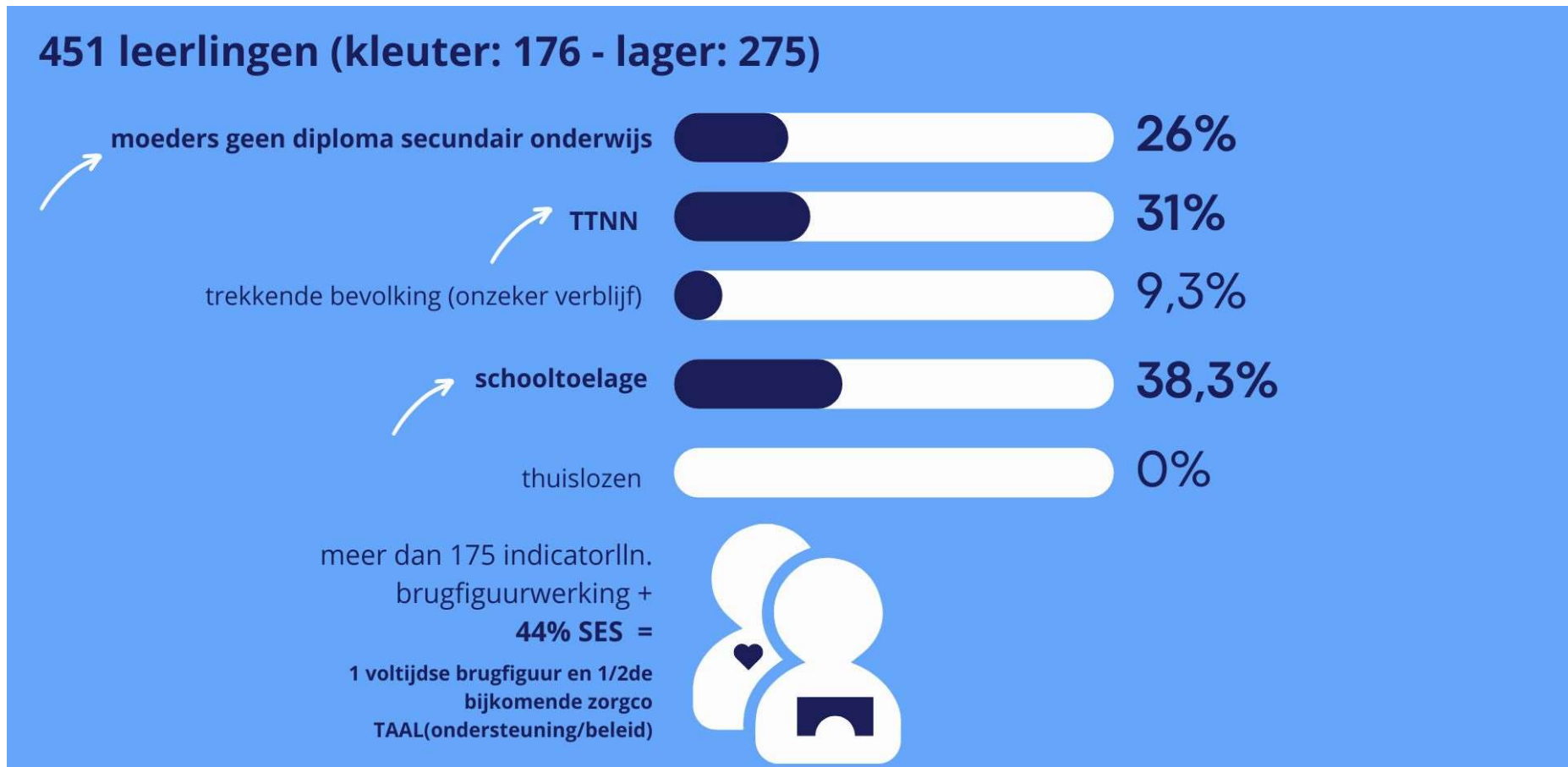
Voor de uitbouw van de woordenschat in de thema's behoort het nog niet tot de schoolpraktijk dat de kleuteronderwijzers een goed gekozen aantal woorden, begrippen of eenvoudige uitdrukkingen bij elk thema als verantwoorde streefwoordenschat vooropstellen. Er is nog geringe aandacht voor het visualiseren van woorden in themaprenten of -mappen. De afstemming in verband met woordenschat en begripsvorming heeft derhalve nog een ruime groeimarge.

Initiatieven 'on hold' wegens onvoorziene omstandigheden

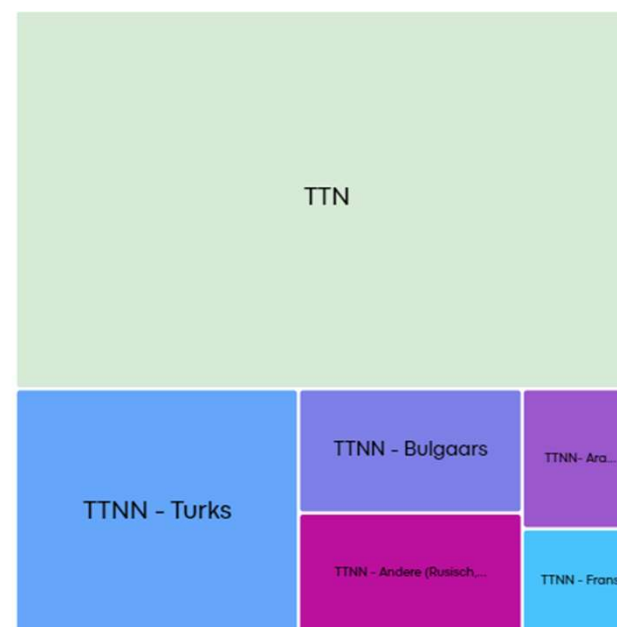
(geleidelijke) Verandering in populatie (2021-2022)

Middelen : verschuivingen binnen opdrachten

+ 18/36

- Zorgco taal(ondersteuning)
- Taalbeleidsuren
- Schoolbib

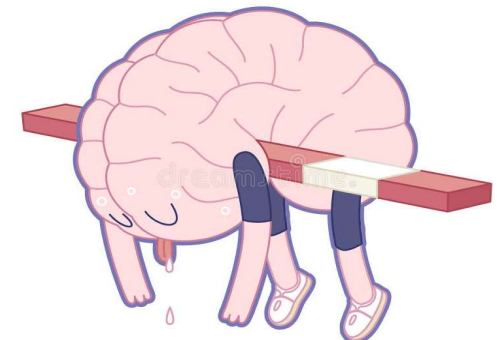
Taalbeleid= makkie !

Focus

- Bib- en leesbeleid
- Begrijpend lezen
- School- en instructietaal
- Monitoring
- Ouderbetrokkenheid

DECEMBER 2021

*Kennis maakt niet steeds
macht!
(Sorry Bacon)*

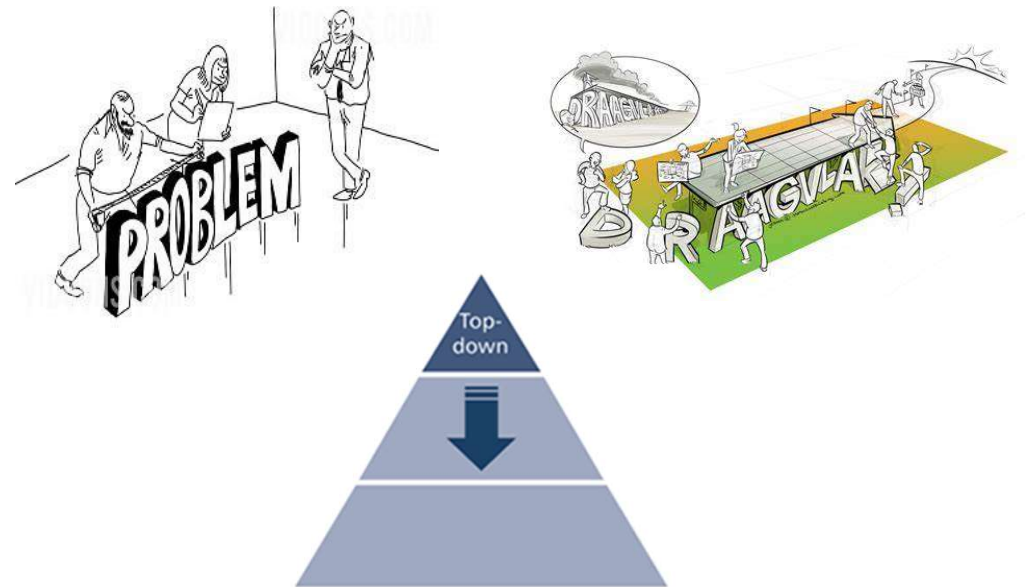

Analyse

Beleidsvoerend vermogen

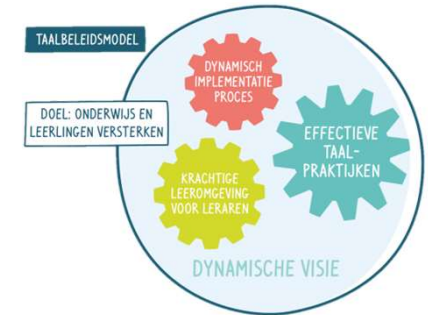
Probleem – draagvlak

Top-down

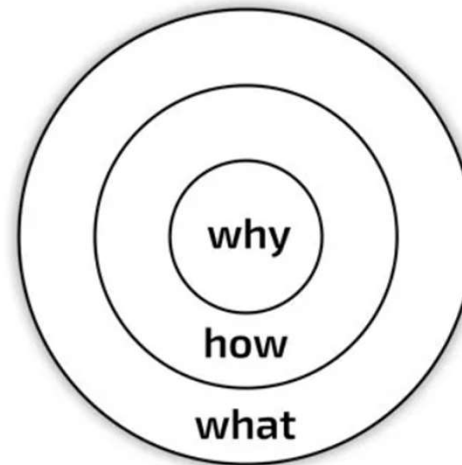

Tips voor een effectief taalbeleid: taalbewat?

- informeer van in het begin over het **WAAROM**, wat en hoe van je taalbeleid
- **HOE?** Prikkel je schoolteam (wat, waarom, voor wie, hoe-vragen)

Communiqueer en engageer

wat doe je?
het resultaat

hoe doe je het?
het proces

waarom doe je wat je doet?
het doel, geloof

Dynamische visie

Een visie is een beeld van de gewenste situatie.

Om een visie te formuleren, kan je antwoord geven op de vragen:

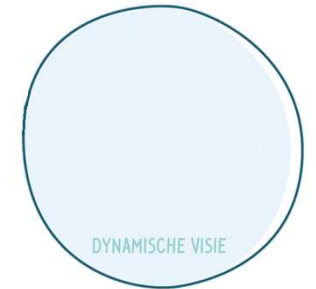
Waar gaan we voor?

Waar willen we uiteindelijk uitkomen met het taalbeleid?

Een goede visie geeft richting aan het beleid en fungeert als een soort kompas.

Om de richting te kunnen bepalen, moet je eerst ook weten waar je staat.

→ **stand van zaken - beginsituatieanalyse**

Hoe maak je een stand van zaken – beginsituatieanalyse?

→ In kaart brengen welke initiatieven al werden genomen in het verleden:
met welk doel voor ogen, met welke concrete acties, met welk effect?

Wat bleef behouden?

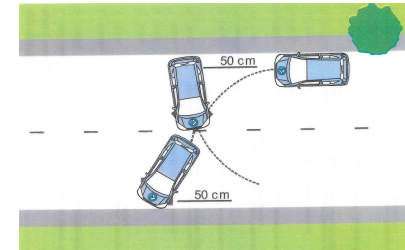
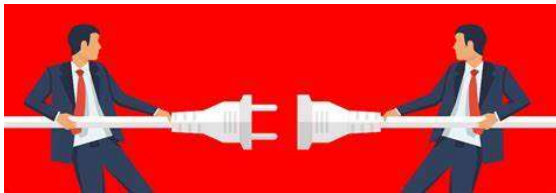
→ Gebruik van **instrumenten + concrete dataverzameling**:

gegevens verzamelen op leerlingenniveau, leerkrachtenniveau en schoolniveau
(uit screenings, toetsen, observaties, enquêtes, volgsysteem, gesprekken, ...)

→ Vaak hulp van externe coach nodig: **blinde vlekken blootleggen**

“De waarnemer ziet wat hij kent.”

Opties

Inzetten op beleidsvoerend
vermogen (theoretisch)
introduceren, versterken)

Probleem zichtbaar maken –
Draagvlak creëren

Bottom-up

Maar mét ZORG voor het team

Data verzamelen
Probleem in kaart
brengen

Bevragen

Laagdrempelig
(BVV – draagvlak)

Essentie

KLASPASS

IK STA IN: ...
ER ZITTEN .... KINDEREN IN DE
KLAS

(VRIJ) LEZEN DOEN .... WEL EN ..... NIET
GRAAG.

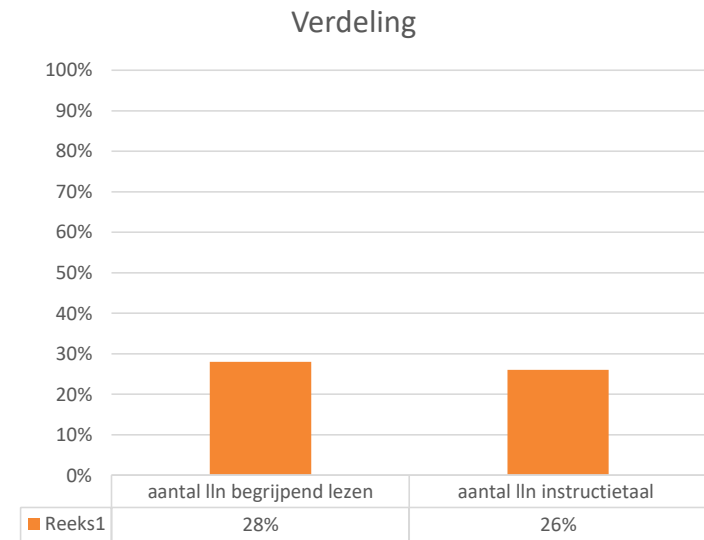
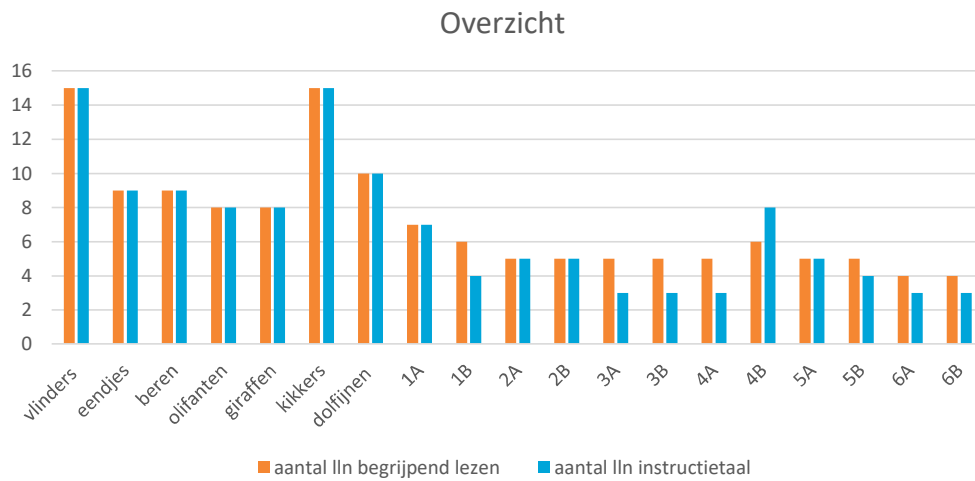
OUDEBETROKKENHEID: IK BEREIK .... OUDERS

DIT WIL IK NOG KWIJT

DIT JAAR
ZIJN ER ... KINDEREN
DIE MOEITE
HEBBEN MET DE INSTRUCTietaal

ER ZIJN .... KINDEREN DIE EXTRA KANSEN KUNNEN
KRIJGEN OP GEBIED VAN BEGRIJPEND
(VOOR)LEZEN/LUISTEREN/KIJKEN

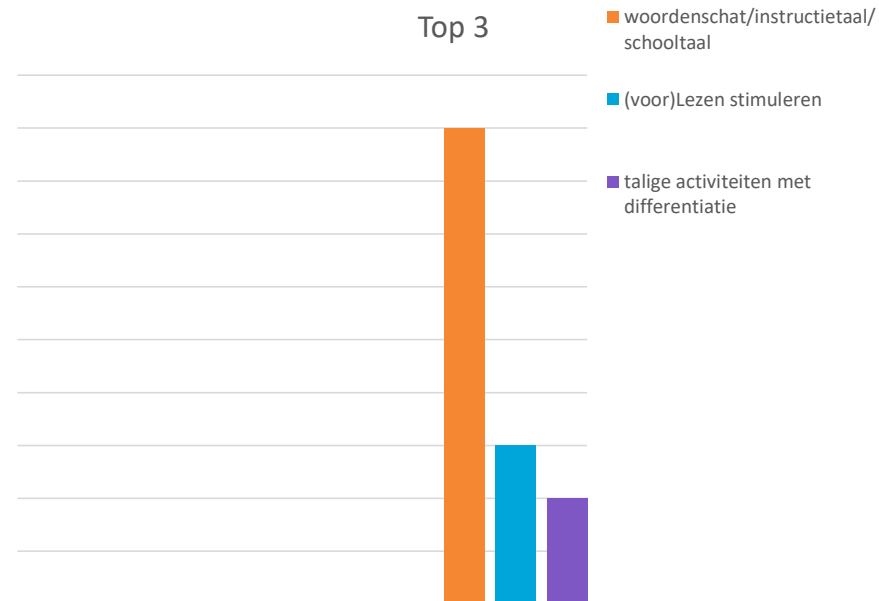
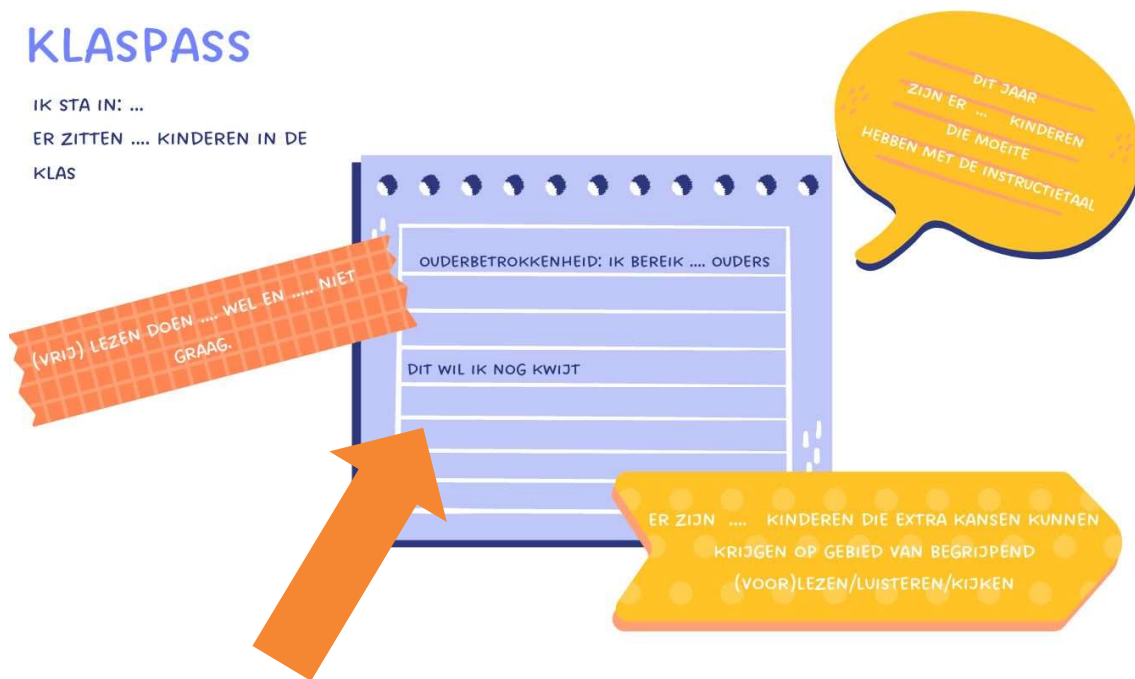
Data – probleem zichtbaar maken

Eigen nood

KLASSPASS

IK STA IN: ...
ER ZITTEN .... KINDEREN IN DE
KLAS

DRANG

Bib- en leesbeleid
Begrijpend lezen
School- en instructietaal
Monitoring
Ouderbetrokkenheid

Rijke talige interacties

Werkstructuur

Begrijpend lezen

Beginsituatie
Primair onderwijsproces
versterken
Pedagogische didactische
afspraken
...

Monitoring

Welke data?
Hoe uniform interpreteren?
Hoe daarmee aan de slag?
Draaiboek?
...

Bib-leesbeleid

Beginsituatie in kaart brengen
Positieve aanpak
Leesgoesting
Schoolbib
Schooloverkoepelende
leesactiviteiten
Vrij lezen stimuleren
...

School- instructietaal

Beginsituatie
Urgentie: themataal-
basiswoordenschat-klastaal?
Hoe ouders bereiken?
Pedagogische didactische afspraken
...

KLANKBORD TAALBELEID

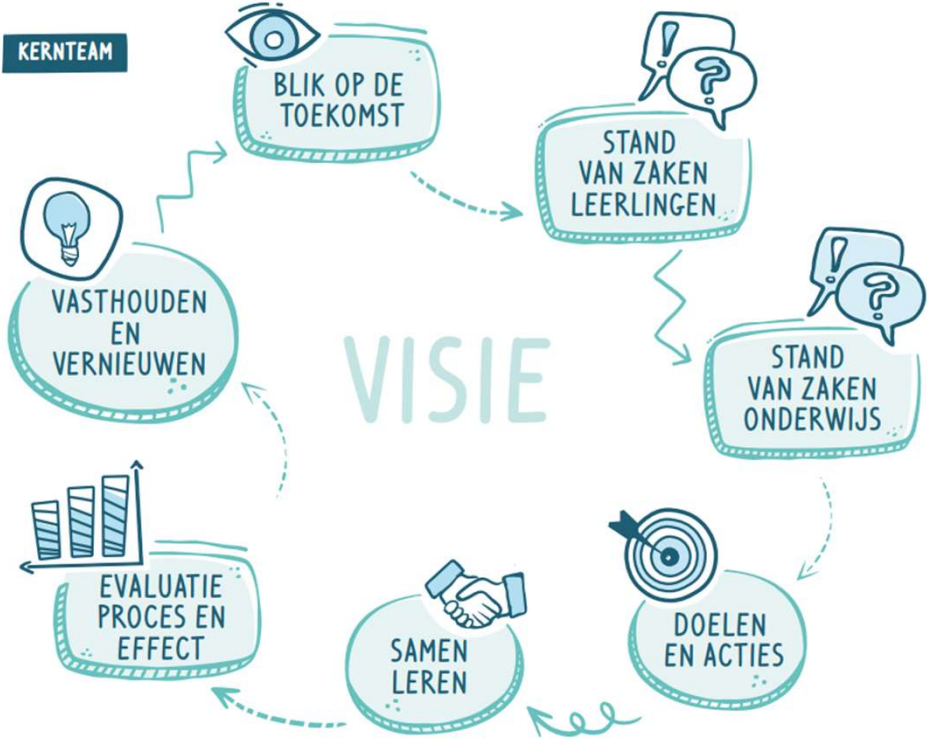
Rijke talige interactie

Beginsituatie
Hoe hierin versterken?
...

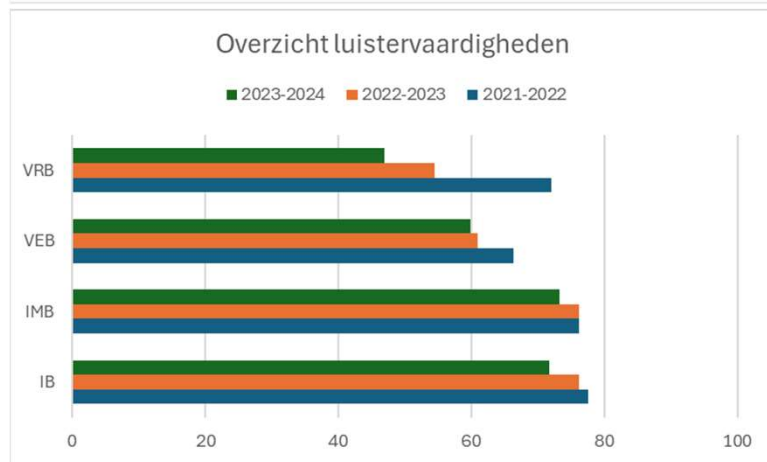
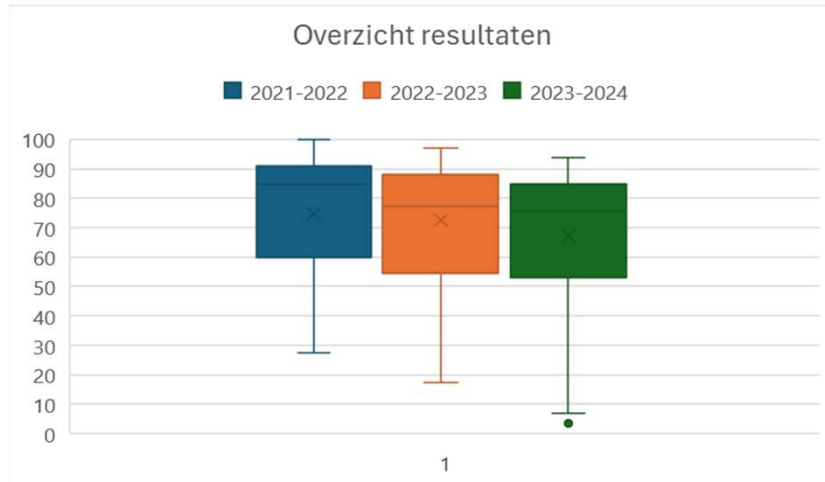
Ouderbetrokkenheid

Beginsituatie
Hoe en wanneer ouders betrekken?
Wat willen we ermee bereiken
Leestassen en verteltassen
...

Dynamisch implementatie proces

Geen perfecte circulair proces !

MONITORING = dynamiek

Dynamisch implementatieproces

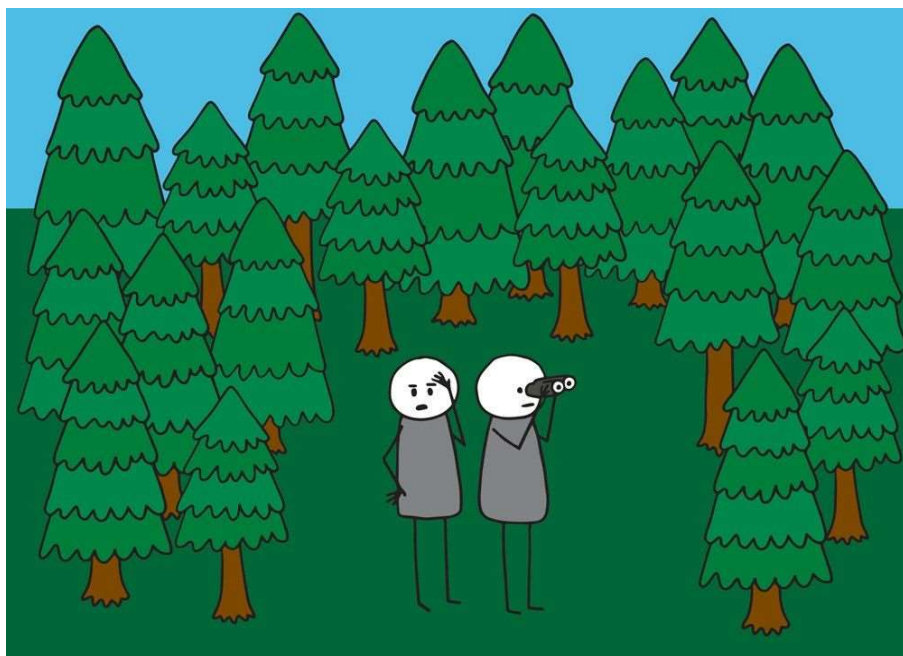

Van droom naar daad

= van visie naar doelen en acties (formuleren, implementeren en evalueren)

- Zet niet op alles tegelijk in, maar bepaal **duidelijke prioriteiten!**
- Zorg voor **structureel overleg** met een werkgroep taalbeleid en betrek ook regelmatig het volledige team.
- Formuleer **eerst doelen en subdoelen** en bedenk **dan pas mogelijke acties.**
- **Evalueer** het proces en de impact van de acties.

behapbaar – KOALITEIT

🏠 / Projecten / Tijd voor kwaliteit: bouwen aan krachtige taalleerkansen in het basisonderwijs

Tijd voor kwaliteit: bouwen aan krachtige taalleerkansen in het basisonderwijs

In dit tweearige traject bouwen we met basisscholen aan taalkrchtig onderwijs, effectieve taaltrajecten voor leerlingen met nood aan extra taalsteun en een gedragen taalbeleid.

Externe coach

Kerngroep - uittesten en concrete uitrol van doelen en actie

Stand van zaken

Prior - Begrijpend lezen en woordenschat (basis-en instructietaal)

Primair onderwijsproces versterken (videocoaching, observatie, ...)

- W-vragen
- Thema's tussen 2 en 3K : herbekijken

Enkele tips

Blijf draagvlak creëren door collega's te betrekken in het proces.

Haalbare en concrete doelen formuleren.

Heldere transparante communicatie blijft belangrijk.

Heb aandacht voor de kleine successen onderweg en vier ze! Quick wins. Werkt motiverend.

Werk samen met externe partners: UGent, Onderwijscentrum, Artevelde

Meer weten? Vragen?

isabelle.step@arteveldehs.be als projectleider 'tijd voor kwaliteit'
ann.de.craene@sjcheiveld.be als beleidsmedewerker van het Heiveld.

Meer professionalisering in jouw team/voor jezelf

Vormingsaanbod of dienstverlening op maat. Thema's taal, schoolontwikkeling, veranderingsprocessen, coaching, deep democracy, ... <https://www.arteveldehogeschool.be/nl/onderzoek-en-samenwerking>

Bronnen:

<https://www.arts.kuleuven.be/cto/thema-taalbeleid>

Van Den Branden, K. (2010). Handboek taalbeleid basisonderwijs.

Schiepers, M., Versteden, P., Loman, J., Callebaut, I., Froyen, B., Hebbrecht, J., ... & Vanherf, A. (2020). *Volop Taal. Didactiek Nederlands voor de lagere school* (pp. 1-440). OWL Press.

